

Utklipp av: 19/6 52

Nordland Arbeiderblad
Narvik.

14-02-919

Moralsk opprusting i Sverige

Det er valg i Sverige til høsten. Og der som over alt ellers i Vest-Europa kjemper kapitalismen fortvilt og med alle midler for å holde den truede fienden: arbeiderklassens selvbevissthet og målbevissthet, fra livet. Og deres beste støttrupper er der som over alt sosialdemokratene. I Sverige har de åpenlyst erkjent dette ved å inngå en offentlig forbindelse med samfunnets mest reaksjonære skikt, storbøndene. Ja, heter det ikke at arbeiderklassen må få bøndene med seg? Jo, visst! og det gjør jo nettopp sosiene i Sverige. Akkurat som de ellers på alle måter kjemper for sosialismen — mot arbeiderne og småbøndene og -brukerne.

Med alle midler. Spionhetsen kjenner vi. Etter beste amerikanske mønster. Men hva med levestandarden? Den er jo så høy i Sverige. Ja, men den synker der også. Og en høyere levestandard skal jo være et patent middel mot kommunisme? Hm. Det er i høy grad et tve-egget sverd. For arbeiderne i Sverige er bevisste, selvbevisste og målbevisste. Det trenges en motgift her. Og den har de også fått fra Amerika: moralsk opprustning. En høy levestandard er ikke noe verdifullt i og for seg. Det er noe som er ennå bedre, og det er kultur. Ja, men det forutsetter jo en viss levestandard? Ganske riktig. En viss

levestandard. Men den har arbeiderne forlengst nådd i Sverige. Bli den høyere, så blir det farlig — for kulturen.

Dette blir hevdet med stor iver av det sosialdemokratiske partiets spesielle kulturteoretiker, Tage Lindblom, i hans avhandling «Den nye fronten», og har vært emnet for en rekke innlegg i anledning av det såkalte kulturprogrammet som det sosialdemokratiske partiet har lagt fram for rigsdagsvalget i 1952, skriver redaktør Sam Johanson i Norrskensflamman.

En av profetene for «moralsk opprustning», den belgiske sosialdemokraten, senere quislingen Henrik de Man, var inne på den samme linjen før krigen i sine

«sosialistiske» lærebøker, der han søkte å utarbeide en egen etikkk for arbeiderklassen (les sosialdemokratiet!), skriver redaktør Johanson. Han hyllet for eksempel den satsen at arbeiderklassen ikke først og fremst skulle strebe etter å sikre seg en høyere levestandard, men i stedet søke å forandre seg psykologisk for derved gjennom det gode eksemplets makt å tvinge «eierne av kapitalen» til å dele litt med seg av sin overflod. Det er dette de nå prøver å lansere i Sverige «som bevis på svensk dypsinn».

Her i Norge kjenner vi det jo ganske godt gjennom «moralsk opprustning»-bevegelsen som i

det siste har gjort seg ganske bemerket. Det har derfor ganske stor interesse å s litt på de uttrykk som bevegelsen gir seg i svensk klededrakt.

I framlegget om kulturprogram står følgende «floskel»:

«Hvert miljø bør fremme nettopp de følelser som er gunstige for den virksomhet som miljøet danner en ramme om».

«Tenk, så enkelt og like til», ironiserer Sam Johanson. Ja, i sannhet. Hvorfor ikke ganske enkelt erklære: skomaker, bli ved din lest! Det er den samme kulturbekymrede innstilling man kan høre hevdet i vitenskapskretser, f. eks. blant etnografer, når sivilisasjonen dreper de gamle kulturer, i Spania med oksekjerrne og de maleriske gamle skikkene, overtroen og kirkenes makt. Et miljø som var på god veg til å forsvinne under republikken, men som sikkert er mer «malerisk» enn noe sinne, med alle fillene og de patetiske ansiktene hos re sultne barna. Og i Irland, der englerne lenge sørget for et «interessant» kulturmiljø i det fattige bondesamunnet, der de vesentlig levde av poteter og katolisisme og overtro. Her og i Spania fant vitenskapen ennå levende middelalder i vår tid. «Meget interessant». Det var kulturminnesmerker som burde bevares for ettertid og beskyttes mot sivilisasjonens ødeleggelse. — Ja,

hvorfor ikke opprette «reservater» som den forbilledlige kulturturnasjonen Amerika har gjort for de sørgelige rester av indianerstammer som deres sivilisasjon har levnet? — Menneskene? Kjære, de har det da så godt og fører et liv fritt for ansvar og bekymringer.

Menneskeåndens skaperkraft fornekter seg aldri. Den gir seg vidunderlige uttrykk selv under de ugunstigste tilhøve. Bare den får tid. Derfor er overgangstider, brytningstider hvor gammelt går under og nytt fødes, ikke gunstige for kulturen. Derfor er det også mange som i god tro understreker at framskritt, en høyere levestandard ikke er noen garanti for å oppnå en «kulturell lykkefølelse», som redaktør Johanson påpeker.

De «gode gamle dager», ja. Den gang hadde folk det sånn og sånn, og de klagde ikke. «Når mor di og mor hennes igjen har benyttet vassbøtter, hvorfor skal så ikke du gjøre det?» Det er for mange ensbetydende med «gammel kultur». Og den nøyksomheten er det nå kapitalistklassen i Sverige i siste liten skal prøve å preke for sin utålmodige arbeiderklasse, som ser slaraffenland ligge like fram for hendene sine, og hvordan en ny mektig kultur vokser fram av folkets lykke, i stedet for som før av dets ulykke. Og så skulle de ikke rekke hendene fram og gripe det? Vent bare til valget til høsten.

C.